

Ingrid Wikén Bonde, *Was hat uns dieser Gast wohl zu erzählen? oder Die Jagd nach dem Nobelpreis: zur Rezeption niederländischer Literatur in Schweden*. Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1997. Pp. 396. (Diss. Stockholm). ISBN 91-22-01754-2. SEK 280,-

”Nederland heeft het levendigste literaire klimaat van Europa,” schreef een Zweedse krant onlangs naar aanleiding van de grote Scandinavische boekenbeurs in Gotenburg, waar de Nederlandstalige literatuur het centrale thema was. De laatste jaren wordt er meer bellettrie uit het Nederlands in de Scandinavische talen vertaald dan andersom. Dat is voor een niet gering deel de verdienste van enkele actieve Zweedse vertalers en pleitbezorgers van onze literatuur. In haar omvangrijke dissertatie heeft een van hen, de Stockholmse lector Nederlands Ingrid Wikén Bonde, de receptiegeschiedenis 1830-1995 van de Nederlandse letteren in Zweden vastgelegd. Naar uit dit werk blijkt, is ook in het verleden de inzet van individuen een zeer belangrijke factor geweest voor de beeldvorming — die echter van periode tot periode sterk uiteenloopt.

De inleiding van het proefschrift geeft een kort overzicht van de culturele betrekkingen tussen de Nederlanden en Zweden van vóór 1830. Deze zijn reeds een eeuw geleden uitvoerig beschreven in het standaardwerk van Wrangel, dat echter recent is aangevuld in theaterhistorische studies over de rol van Nederlandse toneelgezelschappen in Scandinavië. Het tweede hoofdstuk behandelt de geschiedenis van

het Nederlands als universitaire studie in Zweden, en de weergave en weerklank van de Nederlandse literatuur in naslagwerken, culturele publicaties en in de media. Ook de kandidatuur van Nederlandse schrijvers voor de Nobelprijs (Streuvelds, Timmermans, Van Eeden, Huizinga e.a., en recenter onder andere Vestdijk, Boon en Claus) komt aan de orde.

Het derde hoofdstuk bevat een commentaar bij de in een bijlage opgenomen bibliografie van literaire vertalingen Nederlands-Zweeds, die 665 titels van uitgaven in boekvorm (exclusief herdrukken) omvat. Aan de hand van een verdeling in kwaliteitscategorieën wordt aangetoond welke literaire genres in de onderscheiden periodes het meest populair waren. In het vierde hoofdstuk volgt ten slotte een studie naar de uiteenlopende receptie van vier naoorlogse auteurs (Wolkers, Boon, Claus en Annie M.G. Schmidt), gebaseerd op een analyse van recensies en lezersonderzoek.

Het boek wordt afgesloten met de genoemde bibliografie, een uitvoerig bronnenoverzicht, lijsten van vertalers en uitgevers, en chronologische tabellen.

In de negentiende eeuw werden aanvankelijk vooral didactische en moralistische Nederlandse werken in het Zweeds vertaald. Later volgden meer historische romans en werken over het dagelijks leven in Nederland en Vlaanderen, die in recensies steevast werden vergeleken met de Nederlandse schilderkunst. Rond de eeuwwisseling kwamen hier boeken rond sociale kwesties als vrouwenemancipatie, vredesbeweging, socialisme en kolonialisme bij. In dezelfde tijd ontstond ook wetenschappelijke interesse voor de Nederlands-Zweedse historische en culturele verbindingen en begon de academische neerlandistiek. Uit deze hoek kwamen de adviseurs van de Zweedse Academie inzake de Nobelprijskandidaten.

Martha Muusses, universitair lector Nederlands, zette zich in de jaren 1930-1960 met leerboeken en vertalingen in voor de serieuze Nederlandse literatuur. Het waren echter niet de auteurs van belletristiek die veel succes hadden. In 1939 schreef Menno ter Braak een verontwaardigd artikel in het tijdschrift *Ord och Bild* over het eenzijdige beeld dat de Zweden van de Nederlandse literatuur kregen: auteurs als Ina Boudier-Bakker, Jo van Ammers-Küller en A.M. de Jong hadden

succes, terwijl auteurs als Vestdijk geheel ontbraken. De betere ontspanningslectuur was in de jaren 1920-1950 de overheersende categorie. Daarna werd de fakkel overgenomen door de jeugdliteratuur, die thans meer dan de helft van de vertalingen uitmaakt.

Vanaf de jaren zeventig heeft een combinatie van factoren gezorgd voor een gestage groei van het aantal belletrie-vertalingen: subsidies van de Nederlandse en Vlaamse overheid; de aanwezigheid van een aantal enthousiaste vertalers (merendeels opgeleid door Ingrid Wikén Bonde) en academisch geschoolde publicisten; en de steun van bekende Zweedse auteurs als Sven Delblanc. Vooral Wolkers en 't Hart boekten aanzienlijke successen; van beiden werd zelfs een roman door de Zweedse regisseur Jon Lindström verfilmd. Auteurs als Bernlef, Van Dis, Krabbé, Nooteboom, Van Paemel, Palmén en anderen volgen in hun kielzog, met variërend succes.

De verdienste van deze studie is allereerst de geweldige informatieve waarde. Het bevat een schat aan gegevens die anders zeer lastig te achterhalen zouden zijn geweest. Voorts toont het met de uitgebreide analyse van de vertalingen dat de Zweedse receptie deels overeenkomt met die in een buurland als Denemarken, maar daar anderzijds ook duidelijk van afwijkt. Zo zijn Wolkers en 't Hart in Denemarken zo goed als onbekend. Methodisch is het werk vooral interessant vanwege het gepresenteerde model voor recensie-analyse. Ten slotte is het, zonder een success story te willen zijn, een opsteker voor degenen die het wel eens somber inzien wat de Nederlandse literatuur in het buitenland betreft.

Jammer is dat de opgenomen bibliografie alfabetisch en niet chronologisch geordend is. Weliswaar staat achterin een chronologische tabel, maar deze is te beperkt om een overzicht te kunnen geven van welke werken nu in een bepaalde periode werden vertaald en gelezen. Ook miste ik node een algemeen personenregister. Ten slotte wordt de keuze van 1830 als beginjaartal nergens verantwoord; vermoedelijk hangt deze samen met het beginjaar van de Zweedse nationale bibliografie. Maar dit zijn details. Het boek van Ingrid Wikén Bonde is een uiterst boeiende bijdrage op het smalle maar markante raakvlak van neerlandistiek en scandinavistiek.

*Diederik Grit*, Hogeschool Maastricht